

DIÓ- HÉJAK

Barna, hosszú hajú, farmeros lány, nagyokkás sportszattyorral. Még ketten ülünk a pesti gyorsfülkéjében, kérdezi: mikor indul, Izgatott. Cigaretta kérés, ügyetlenül szívja. Behúzódik a vonatfülsarkába.

— Hová?
— Pestre.
— Kirándulás?
A vállát vonja.
— Nem vettem ki szabadságot, csak úgy elindultam.

Újabb utasok. Megindul a vonat. Nézi a visszafelé futó fákat, messziségbe vesző tanyákat.

Hogy bent már mások is letelepedtek, a folyosón ácsorogva beszélgetünk. Először a származségeit félmondatok sugallják: valami nagyon bántja.

— Nem tudom, miért érdekli. De már az is jó, hogy valaki megkérdezi, ki vagyok, mit akarok. Legalább magam is gondolkodom rajta. Most csak azt tudom, mi bánt „Mindössze” az: otthagytam a családomat.

— En meg azt hittem, gimnázista.

— Kimaradtam a másodikból. Még tavaly.

1

— Kicsi voltam, amikor édesapám meghalt. Kicsi voltam, amikor édesanyám újból férjhez ment. Bátyám három évvel idősebb nálam, kishúgom — féltestvérem — még csak most lesz nyolcadikos. Milyen az édesanyám? Még mindig csinos, a mi fajtánk vékony, karcsú, ő se látszik még negyvennek se. Szép lakásunk van, Ahogy én röviden vázolni tudnám a szitát: jól élnek mostoha apámmal. Vejem se volt baja tavalyig, míg nem hagytam ott a gimn. Azóta semmi se jó. Orvost akartak belőlem. Negyes tanuló voltam, fél gőzzel, az igaz. Mi érdekel? Nem tudom megmondani. Minden, de komolyan semmi. Azt hiszem, lusta vagyok. Sportoltam, lezser edzésekké is megugrottam magasba a 145 centit. A verseny jó volt, érdekes, klassz volt győzni, mert mindenki engem figyelt. Az edzéseket nem szerettem. Talán az volt a baj, hogy engem soha senki nem dicsért meg. Ha négyesre feleltem, azt mondták a tanárok: tudnál te jobban is. Az edzőm meg azt kiabálta: „Kati, az isten fáját, tőled 160-at várok, ne lassálj!” Meg: „Fiam, te legyél orvos, mert az jól keres”. Hogy én akartam-e, azt senki se kérdezte. Aztán dolgoztam, de mit? Tejet mértem a büfében. Hajnaltól kilencig a kapkodás. A kezemet mindig tejszagúnak érzem, a derekam sajgott. A

férfiak kacsintgattak rám. Anyám szidott: nem ilyen fehér köpenyt gondolom, kislányom. Barátnóm nem maradt, az iskolaiak leráztak, újat nem találtam. Fium se volt. Ha táncolni mentem, nemigen kértek fel. Egyedül beülni egy presszóba? Nem, ez nem nekem való.

2

Aztán jött egy fiatalember. Mindig fél 6-kor reggelizett a büfében. Kakaó, két kiflivel. Egyszer megvárt munkaidő után. Egy hét múlva meg felmentem hozzá. Pedig akkor még nem volt számomra fontos, de nem akartam kis hülyének látszani, ez minden. Két hónap múlva megtudtam, hogy nős. Máig sem értem: akkor megőrültem érte. Azt hittem, igazán szeret. Fél év múlva megláttam a feleségével. Szép, szőke asszony, és vagy hét-hónapos terhes volt. Olyan hányinger fogott el, hogy be kellett mennem egy kapu alá. A fiú is meglátott, de úgy tett, mintha nem ismerne. Másnap nagy tömeg volt reggel a büfében, csak bilukszolt a szemével, de elfordultam. Harmadik nap nem mentem dolgozni.

— Anyám meg pont akkor kezdett el macerálni, miért nem járok sehova, hogy megyek így férjhez. Milyen feleletet vártatok volna? Nem is tudott erről a fiúról semmit. Nem szoktunk beszélgetni. Azt sejtette, hogy létezik, hogy van valaki, csak sose szoltunk felőle. Egyszer apuka meglátott vele, és tréfálkozva négy szemközti mondta, milyen jóképű gyerek. Apukával mindig jobban tudtunk beszélgetni, mint édesanyámmal, aki mindig sietett, mindig kapkodott, mindig ideges volt. Pár szót mondtam apának Jósikáról. Nekem is fontos volt ez a beszélgetés, mert először gondoltam rá: Jósikáról nem is tudnék pár szónál többet mondani. Most kis libának tart, ugye? De nem tudtam róla semmit. En nem kérdeztem soha, annyit tudtam csak, hogy művezető. Meg hogy kenus. Beszélgettünk a sportról, szidott, hogy nem járok edzésre, mert ő például nem tartotta magát tehetségeseznek, de mert szorgalmas volt, másodosztályú sportoló lett, én meg csak úgy fordulásból-kapásból sportoltam, fél kedvvel, aztán aránylag jól ment. Látja, már több mint fél éve, hogy elkerülöm, csak néha láttam azóta, s most megint kerülgem az a hányinger: azért nem beszéltem magáról, hogy ne hazudjon nekem. A feleségének meg biztos azt mondta: edzésre megy. Közben

velem volt a haverja kégljében. Érti ezt maga?

— Ahhoz őt is ismernem kellene, Kati. De magát sem ismerem. Amit eddig monolt: egy történet. De nem látom benne még az embert, nem tudom, hogy került bele. Csak úgy beiesodrót, vagy akart-e maga is valamit? Milyennek tartja magát, Kati?

— Előbb én kerdeznék: butának tart engem? Mert én még magamról se gondolkoztam soha. Álmodoztam, bámuldoztam, éltem bele a világba, és nem tudom, hogy más hogy csinálja, de nekem semmi sem sikerült. Mindig mások irányítottak. De mások se sokat gondoltak velem. Azon már töprengtem, kinek fontos, hogy én vagyok? Igen, volt, hogy elszórakoztam a gondolattal: mi lenne, ha meghalnék.

— Nem buta kislány maga, Kati. De amit, most mondott, be láthatja, az azért nagy butaság.

3

Hallgatunk, és fújuk a füstöt. — Persze. Azt azért nem kívánhatom, hogy Ceglédől Pestig válaszoljon arra a csekélységre, hogyan éljek, mihez kezdjek...

— Ezzel az utazással már valamit eldöntött, nem?

— El. De mit? Hogy eljövök hazulról. Mit hallgassam örökké, hogy bezeg a bátyám az mérnök úr lesz. Nekem csak akkor lenne becületem, ha beállítanék, mint mérnöknek?

— Na, várjunk csak, Kati. Ennél jobban ismeri saját magát, és bizonyára az édesanyját is. Hát azért annak melyik anyuka örülne, hogy otthagya az iskolát? Aztán a munkáját. Most meg a családját. Mihez akar kezdeni? Dolgozni. Hol és mit? Hol akar lakni? Persze, van elég állás-hirdetés. Az van. Emberi kapcsolat — az lesz-e? Mit kezd egyedül? Milyen társaságot keres? Kihez kötődik? Elfitai — azt könnyű. Mindent másokra fogni, szintén nem nehéz. Ha én lennék az édesanyja, nem is tudom, mit csinálnék... Alighanem mérgebben most akkora pofont adnék!

Kigyúl az arca, mintha meg is kapta volna. Villog a szeme — na, most aztán mond valamit...

— Hát, köszönöm, abból nem vagyok minuszban. De, tudja mit, magától még a pofont is elfogadnám. Mert legalább beszélt velem.

Mit számítanak most az én szavaim? Vissza nem fordul.

4

Fejfájós nap. Talán a sok hajnali cigarettára?

Nézem a dacos vonást szája szögletében. Már a főváros szélén robot a vonat. Mit vár tőle, mit kap tőle ez a lány, aki 18 évével — és nagy súlyokkal keskeny vállán — pár perc múlva megérkezik?

Pályaudvarokon ácsorgó, tétova vidéki kislányok. Miniben vagy farmerben, mint csiga a hazát, sportszattyrot cipelve.

Dióhéjak a folyó sodrában. Irgalmas lesz-e hozzájuk a nagyváros?

SZŐKE MÁRIA

Polner Zoltán

SENKI FÖLDJÉN

Szívéhez ültet gyilkosom,
barna haját nyakamra fonja.
Rengessek én pityergő bölcsőt,
arcom úgyis védtelen.

Nikotin-erdők mély kútjába
lőki kifosztott szavaim.
Koffein-homályban ujjával
lélegzetem megöli.

Piros hajnalok vesztik el
napszállatra az életem.
Mellémettemett fehér gyertyák
koporsómnak szögei.

Vedd el rólam tekinteted,
karod abróncsát is törd szét.
Innen mire hazaérsz már,
az ajtód sarkig tárt magány.

MUSKÁTLI

Az idős hölgy udvariasan, kicsit régimódi főhajtással, és csillogó mosollyal szól, hogy üljek le a napvédő ernyő alá, azonnal befejezi a beszélgetést a fiatal mamával. Leültem a tenger felé fordulva, keskeny, kényelmetlen volt a fehérre mázolt vasszék, nem fontos itt a vendégmarasztalás, a fagylatot és kávét kemény széken is el lehet fogyasztani. Mondom leültem, néztem a kék vizet, jó köhajtásnyira a Katarina-sziget sötétzöld, majdnem fekete fát, a fölöttük a szappanhabosan csillogó eget, melynek egyhangúságát éles vonalban metszette meg olykor egy-egy apró, repülő madár. Az idős hölgy olaszul beszélt a fiatal asszonnyal, nem volt a hangjukban semmiféle melegség, lehet, hogy üzleti ügyet, vagy családi, szomszédi viszályt tárgyaltak a tengerparti délelőtti viszonylagos kikötői csendjében. Néztem a vizet, a sziget előtt koválygó hatalmas, fehér sirályokat, a kis hajókat, amelyek olasz turistákat hoztak Rómából és Triestből, s ezekben a percekben néptelenül ringatóztak a hal- és sószagú vizen.

Aztán rám került a sor. A fiatal asszony elköszönt, az idős hölgy felém fordult, és magyarul szólott: Tessék, parancsoljon, örülnék, hogy fölkeresett.

Lehet, hogy tényleg örült, de lehet, hogy a szavak és a mosoly mögött egyszerű rutin kedvesség lapult csak, lehet, hogy szívesen beszélt velem magyarul, de lehet, hogy csak üzleti érdekek mondaták vele a kedves szavakat.

— Ott lakom — mutatott egy tengerre néző, emeletes házra. — Csak az én ablakomban látható itt muskátli, tessék nézni, gyönyörűen virágzik. En is kiadok szobákat.

A fehér székem keménynek éreztem, rágyújtottam zavaromban, odakaptam pillantásomat a móló felé, zajos társaság közeledett a Katarinára készülő kishajó felé, egy lomha sirály éppen ebben a pillanatban ült rá a fémesen sima vízre.

Az idős hölgy utolsó mondata mellbevágott. Ő is kiad szobákat. Engem nem ez hozott ide. Van szobám, van ellátásom, nincs itt semmire se gondom, azért jöttem csak, hogy hazai szót, magyar szót váltsak egy itt élő magyarral, aki tisztán beszél nyelvünket, akinek a neve is magyar, s aki — amint az előbb megtudtam — muskátli virágoztat az ablakában. Sőt! Egyedül ő az egész hét-ezer lelkes, romantikus óvárosban, a kék tenger partján.

Nem tudtam szólni zavaromban, kérdések torlódtak meg az agyamban, nagyon kemény, egy kicsit talán szónoki kérdések, azért is nem fogalmaztam meg hangosan. Vajon, ha megkérdezném, tud-e az idős hölgy a szép magyar beszéde mellett magyarul gondolkodni, érezni, vajon mit felelne? Jó, jó, van kiadó szobája, s van muskátli is az ablakában, de miért nem kérdezett semmit arról, mi újság a hazai magyarok világában. S ha én megkérdezném most, emlékszik-e anyanyelvén Petőfira, Aranyra, esetleg Babitsra, vagy Kosztolányira, mit felelne? Mond-e még neki valamit az Anyám tyúkja, amit talán megtanult iskolás korában, vagy fel-fakasztana-e valamiféle nosztalgikus burkot a lelkében az Üllői úti fák néhány muzsikásan zengő szép, illatos mondata?

Nem kérdeztem efféle. Csak ültem a kemény széken, néztem a tengert, és elszomorodtam: csak a nyelv él már ebben az idős hölgyben, más szálak, gyökerek megszakadtak, tisztán, irodalmi eleganciával ejti a szavakat, de a lélek, a nyelvhez kötődő lélek elsorvadt benne, s azt még a muskátli se képes elkendőzni.

ORMOS GERŐ

